

**Navazující magisterské studium
Speciální pedagogika
Logopedie-surdopedie
Okruhy ke státní závěrečné zkoušce**

Surdopedie

- 1) Terminologické vymezení surdopedie jako oboru (předmět, cíl, metody používané v surdopedické praxi). Patologie sluchového analyzátoru (klasifikace sluchových vad podle doby vzniku, podle příčiny, podle velikosti ztráty sluchu).
- 2) Diagnostika sluchových vad – jednotlivé typy vyšetření sluchové funkce (subjektivní a objektivní zkoušky sluchu). Diagnostika sluchové vady v raném věku – novorozenecký screening. Speciálně pedagogická diagnostika – volba vhodného komunikačního kódu.
- 3) Prevence vzniku sluchových vad, sluchová hygiena. Důsledky sluchových vad.
- 4) Komunikace a její význam pro člověka. Řeč a jazyk. Přehled komunikačních systémů užívaných při interakci se sluchově postiženými.
- 5) Vývoj řeči sluchově postiženého jedince v závislosti na typu a stupni sluchové ztráty – rozdíly v ontogenezi řeči u slyšícího a neslyšícího dítěte, možnosti rozvoje nonverbální komunikace.
- 6) Mluvená (orální) řeč u jedinců se sluchovým postižením – dýchání, fonace a artikulace u sluchově postižených, modulační faktory ovlivňující srozumitelnost řeči. Metodika rozvoje mluvené řeči u dětí se sluchovým postižením.
- 7) Odezírání – vymezení pojmu, podmínky zajišťující úspěšné odezírání, druhy odezírání, typologie odezírajících. Metodika nácviku odezírání.
- 8) Pomocné artikulační znaky – vymezení pojmu, jejich význam, použití. Historie a současnost.
- 9) Orální metody – unisenzoriální a multisenzoriální přístup ve vzdělávání sluchově postižených.
- 10) Filozofie totální komunikace uplatňovaná ve vzdělávání sluchově postižených.
- 11) Znakový jazyk jako jazyk přirozený – vymezení pojmu, manuální a nemanuální nosiče významu ve znakových jazycích, znakovací prostor, parametry (aspekty) znaku.
- 12) Znakovaná čeština – vymezení pojmu, charakteristika uživatelů tohoto komunikačního systému, srovnání s českým znakovým jazykem, možnosti využití znakované češtiny, legislativní vymezení.
- 13) Prstová abeceda – vymezení pojmu, vývoj prstových abeced, jednotlivé typy, výhody a nevýhody využití prstové abecedy pro komunikaci, podmínky důležité při komunikaci pomocí prstové abecedy.
- 14) Bilingvální vzdělávání neslyšících – vymezení pojmu, pohled do historie, popis současné situace v ČR, přínos pro sluchově postižené. Hamburský a skandinávský (švédský) model bilingválního vzdělávání neslyšících.
- 15) Zákon o znakové řeči, zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Neslyšící jako kulturní a jazyková menšina.

- 16) Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením z pohledu historie – od prvních zmínek o existenci sluchově postižených po zakládání ústavů pro hluchoněmé, Milánský kongres.
- 17) Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením v českých zemích. Rozvoj ústavů a škol pro sluchově postižené.
- 18) Vzdělávání jedinců se sluchovým postižením v ČR – současný systém škol (oblast primárního, a sekundárního stupně vzdělávání). Nabídka středoškolských učebních oborů pro sluchově postižené. Rámcový vzdělávací program, specifika školních vzdělávacích programů.
- 19) Možnosti zařazení dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením.
- 20) Možnosti studia studentů se sluchovým postižením na VŠ, podpůrná opatření při studiu.
- 21) Maturitní zkouška pro žáky se sluchovým postižením. Uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky pro žáky se sluchovým postižením. Maturitní zkouška z českého jazyka v úpravě pro neslyšící žáky.
- 22) Čtenářská gramotnost osob se sluchovým postižením. Výzkumy čtenářské gramotnosti. Příklady specifických problémů s porozuměním čteného textu.
- 23) Specifika psaného projevu osob se sluchovým postižením, čeština pro neslyšící jako cizí jazyk.
- 24) Organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících. Časopisy pro sluchově postižené. Pracovní uplatnění jedinců sluchově postižených, profesní poradenství pro osoby se sluchovým postižením.
- 25) Problematika tlumočení – typy tlumočení, možnosti tlumočení v rámci vzdělávání ve školách pro sluchově postižené. Umělecké tlumočení.
- 26) Problematika souběžného postižení více vadami se zaměřením na duální sensorické postižení. Klasifikace a charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou. Možnosti jejich vzdělávání.
- 27) Přehled technických pomůcek pro jedince se sluchovým postižením, kompenzační pomůcky.
- 28) Sluchadla – jednotlivé typy sluchadel, jejich výhody a nevýhody, sluchadla jako součást sluchové výchovy.
- 29) Kochleární implantát – definice, popis jednotlivých částí, vývoj, spolehlivost. Podmínky přidělení kochleárního implantátu a kritéria výběru vhodného kandidáta.
- 30) Proces kochleární implantace (příprava, průběh, programování kochleárního implantátu). Reimplantace. Oboustranná implantace.
- 31) Následná rehabilitační péče po kochleární implantaci – sluchová a řečová výchova, odezírání.
- 32) Raná intervence. Speciálně pedagogické poradenství, SPC surdopedického typu – náplň činnosti, úloha SPC při integraci dítěte, žáka a studenta se sluchovým postižením do běžné školy.
- 33) Presbycusis. Tinnitus aurium – vymezení pojmu, klasifikace, symptomatologie, možnosti terapie.

Doporučená literatura

BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-6044-9.

BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., VÍTKOVÁ, M. *Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-237-6.

CÍCHA HRONOVÁ, A., ZBOŘILOVÁ, R. (eds.) *Čeština ve výuce neslyšících – elektronický sborník: Soubor článků sebraných k příležitosti ukončení lektorského kurzu pro pedagogy [online]*. Praha: SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené, Výmolova 169, Praha 5 – Jazykové centrum Ulita, 2011 [cit. 2014-9-03]. Dostupné z: <http://publikace-vymolova.cz/sbornik/>

Co a jak číst se sluchově postiženým dítětem. Sborník příspěvků. Praha: FRPSP, 1999.

ČERVINKOVÁ, I. *Některé možnosti úprav textů pro neslyšící čtenáře. Čeština doma a ve světě*. 2002, č. 2 a 3, s. 187–190.

Četba sluchově postižených. Sborník příspěvků. Praha: FRPSP, 2000.

DOLEŽALOVÁ, L. *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5993-1.

FREEMAN, R. D. – CARBIN C. F. – BOESE R. J. *Tvé dítě neslyší?* Praha:FRPSP, 1992.

GABRIELOVÁ, D., PAUR, J., ZEMAN, J. *Slovník znakové řeči*. SPN, Praha, 1988.

HÁDKOVÁ, K. *Vzdělávání žáků a studentů s kochleárním implantátem*. Pedagogická fakulta UK, Praha, 2012. ISBN 978-80-7290-618-5.

HOLMANOVÁ, J. Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009. S. 127-135. ISBN 978-80-86792-23-1.

HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima, 2002. ISBN 80-7216-162-8.

HOLMANOVÁ, J. Vady a poruchy sluchu z hlediska klinické logopedie. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 489-525. ISBN 80-7178-546-6.

HORÁKOVÁ, R. *Surdopedie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-225-3.

HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení – úvod do surdopedie*. Praha: Portál, 2012. ISBN 987-80-262-0084-0.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 1. díl. 2.vyd. Praha: FRPSP a Septima, 1999, ISBN 80-7216-096-6.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 2. díl. Praha: FRPSP a Septima, 1998, ISBN 80-7216-075-3.

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-7216-052-4.

JANOTOVÁ, N. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-85801-72-8.

JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima, 1999. ISBN 80-7216-82-6.

- JANOTOVÁ, N. *Reedukace sluchu sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-90-6.
- JANOTOVÁ, N. *Rozvíjení zrakového vnímání a odezírání sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-84-1.
- Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, 2009. ISBN 978-80-86792-23-1.
- Kolektiv autorů. *Ve světě sluchového postižení*. Praha: TAMTAM a FRPSP, 2005.
- KOMORNÁ, M. *Systém vzdělávání osob se sluchovým postižením v ČR a specifika vzdělávacích metod při výuce*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87218-18-1.
- KOMORNÁ, M. *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87153-44-4.
- KOMORNÁ, M. Sociolinguvistické a pragmatické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka pro české neslyšící. In: *Info-Zpravodaj*. 2008, roč. 16, č. 2, s. 16–18.
- KUCHLER, K. – VELEHRADSKÁ, O. Průzkum čtenářských dovedností na školách pro děti s vadami sluchu. In: *Info-Zpravodaj*. 1998, roč. 6, s. 22–23.
- KRAHULCOVÁ, B. *Komplexní komunikační systémy těžce sluchově postižených*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-239-7.
- KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0329-2.
- KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. *Edukace dětí se speciálními potřebami v raném a předškolním věku*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-063-8.
- MACUROVÁ, A. Jazyk a hluchota. In: *Slovo a slovesnost*. 2001, roč. 62, č. 1, s. 92–104.
- MACUROVÁ, A. ... protože já bavím spolu vypravovat (Komunikace v dopisech českých neslyšících). In: *Slovo a slovesnost*. 1995, roč. 56, č. 1, s. 23–33.
- MACUROVÁ, A. – HÁNKOVÁ, D. Chyby v psané češtině českých neslyšících. In: *Speciální pedagogika*. 2011, roč. 21, č. 3, s. 178–190.
- MACUROVÁ, A., HOMOLÁČOVÁ, I., PTÁČEK, V. Výzkum komunikace neslyšících: Český znakový jazyk. In: *Speciální pedagogika*. 1997, č. 3, s. 1–15.
- NOVÁK, A. *Foniatric a pedaudiologie. I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Unitisk s.r.o., Praha, 1994.
- OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5880-4.
- OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z., VÍTKOVÁ, M. *Intervence u dětí se zdravotním postižením v raném věku*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-240-6.
- POLÁKOVÁ, M. Čtení s porozuměním a čeští neslyšící. In: *Speciální pedagogika*. 2001, roč. 11, s. 207–219.
- PTÁČKOVÁ, K. *Čtenářství u neslyšících dětí a problematika upravovaných textů*. Praha: PedF UK, 2013. ISBN 978-80-7290-635-2.
- POUL, J. *Dítě s vadou sluchu. Jeho včasná výchova v rodině*. Praha: GONG-PRESS a SSP v ČR, 1992.

- POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1479-2.
- POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-7067-190-4.
- POTMĚŠIL, M. a kol. *Metodika práce se žákem se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244.3310-3.
- PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1994, SBN 80-210-0476-2.
- PULDA, M. *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2481-X.
- RŮŽIČKOVÁ, M. *Učíme se českou znakovou řeč*. Společná učebnice pro děti předškolního věku a jejich rodiče. Praha: Septima, 2012. ISBN 978-80-7216-302-1.
- SOURALOVÁ, E. *Čtení neslyšících*, Olomouc: PedF UP, 2002. ISBN 80-244-0433-8.
- SOURALOVÁ, E. *Surdopedie I. Studijní opora pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1007-9.
- SOURALOVÁ, E. *Surdopedie II*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1008-7.
- SOURALOVÁ, E. Úprava textů pro čtení s porozuměním. In: *Čeština doma a ve světě*. 2002, č. 2 a 3, s. 190–193.
- STRNADOVÁ, V. *Hádej, co říkám aneb odezírání je nejisté umění*. Praha: MZ ČR, 1998, SBN 80-903035-0-1.
- STRNADOVÁ, V. *Současné problémy české komunity neslyšících I., Hluchota a jazyková komunikace*. Praha: FF UK, 1998, ISBN 80-85899-45-0.
- TARCSIOVÁ, D. *Komunikačný systém sluchovo postihnutých a spôsoby prekonávania ich komunikačnej bariéry*. Bratislava: Sapientia, 2005. ISBN 80-969112-7-9.
- VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996, ISBN 80-85801-83-3.
- VYMLÁTILOVÁ, E. Kandidáti a uživatelé kochleárního implantátu. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009a, s. 84–91. ISBN 978-80-86792-23-1.
- VYMLÁTILOVÁ, E. Kochleární implantáty – zkušenosti s dětmi s kombinovaným postižením. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009b. S. 108-112. ISBN 978-80-86792-23-1.
- VYMLÁTILOVÁ, E. Problematika sluchových vad z hlediska klinické psychologie. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 463-488. ISBN 80-7178-546-6.
- VYMLÁTILOVÁ, E. a kol. Predikce přínosu kochleárního implantátu pomocí adaptované škály ChIP. In: *Otorinolaryngologie a foniatrie*. 2005b, roč. 54, č. 2, s. 76–81. ISSN 1210-7867.
- ZÝKOVÁ, M.: Sloveso v psané češtině neslyšící mládeže. In: *Speciální pedagogika*. 1997, č. 3, s. 16–25.

Internetové odkazy

- www.aima.cz
- www.appn.cz
- www.asnep.cz
- www.audionika.cz
- www.ckid.cz
- www.cktzj.com
- www.cochlear.com
- www.frpsp.cz
- www.lorm.cz
- www.pevnost.com
- www.ruce.cz
- www.suki.cz
- www.ticho.cz

Časopisy

- Gong
- INFO Zpravodaj
- Otorinolaryngologie a foniatrie
- Speciální pedagogika
- Unie